

ЩОДО ПРОБЛЕМ КВАЛІФІКАЦІЇ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА ON THE ISSUE OF QUALIFICATION OF DOMESTIC VIOLENCE

Степаненко О.В., к.ю.н.,
доцент кафедри кримінального права

Національний університет «Одеська юридична академія»

Колодін Д.О., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри кримінального права

Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена проблемам кваліфікації домашнього насильства. На основі аналізу судової практики встановлено, що відсутність системного тлумачення ст. 126-1 КК України призводить до того, що суду абсолютно по-різному вирішують питання кваліфікації дій особи, яка при вчиненні домашнього насильства спричиняє потерпілій особі легкі тілесні ушкодження (в одних випадках лише за ст. 126-1 КК України, в інших за ст. 126-1 КК України та ст. 125 КК України). Зазначено, що виправити таку ситуацію може встановлення, які дії винного охоплюються поняттям «фізичне насильство» в контексті ст. 126-1 КК України, а які потребують додаткової кваліфікації за відповідними статтями КК України. В результаті дослідження законодавства, позицій науковців та судової практики зроблено висновок, що у випадку вчинення особою систематичного насильства, яке полягає, серед іншого, у вчиненні фізичного насильства, що має ознаки злочину передбаченого КК України, що карається менш суворо, ніж санкцією ст. 126-1 КК України, вчинене слід кваліфікувати лише за ст. 126-1 КК України; якщо більш суворо - вчинене потребує додаткової кваліфікації за сукупністю злочинів. Водночас таке фізичне насильство повинно відповідати якісному критерію систематичності як ознаки домашнього насильства, який передбачає єдність умислу винуватого, а в низці випадків – спрямованості винуватого на реалізацію однієї мети; заподіяння шкоди одному потерпілому; всі діяння вчиняються одним суб'єктом; не повинно бути значного розриву у часі. Зазначений підхід доцільно застосовувати не лише при конкуренції ст. 126-1 КК України із злочинами пов'язаними із застосуванням фізичного насильства, але й іншими, враховуючи при цьому їх особливості.

Ключові слова: домашнє насильство, легкі тілесні ушкодження, фізичне насильство, конкуренція, систематичність.

The issues of qualification of domestic violence are analyzed. Based on analysis of case-law of it is established that absence of systematic interpretation of Article 126-1 of Criminal Code of Ukraine resulted in different approaches taken by courts in qualification of a person's action, which when committing domestic violence caused minor bodily injury to a victim (in some cases only under Article 126-1 of CC of Ukraine, in other – both under Articles 126-1 and 125 of CC of Ukraine). It is stated that the problem may be resolved in case it would be established what actions of wrongdoer fall within the category of 'physical abuse (violence)' within the meaning of Article 126-1 of CC of Ukraine and what actions need additional qualification provided for in the corresponding articles of CC of Ukraine. It is concluded that based on the analysis of legislature, scholars views, and case-law in case a person is committing violence on systematic basis which inter alia is an act of physical violence that has elements of a criminal offence provided for by CC of Ukraine and is less punishable than under Article 126-1 of CC of Ukraine, the act committed shall be qualified only under Article 126-1 of CC of Ukraine; if the more severe punishment is provided, in that case the act shall be additionally qualified according to the rules of cumulation of criminal offences. However, the physical violence shall meet the quality criterion of domestic violence that is unity of an offender's intent and in some cases aim to realize the goal; causing harm only to one victim; all actions are taken by one actor; there shall not be a significant time gap. It is appropriate to adopt the mentioned approach not only in case of 'competitiveness' of Article 126 of CC of Ukraine with criminal offences connected with infliction of physical abuse but with others, considering their specificities.

Key words: domestic violence, minor bodily injury, physical violence, competitiveness, systematic nature.

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 126-1 Кримінального кодексу України (далі - КК України) домашнє насильство - це умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи.

В попередніх дослідженнях ми встановили, що систематичність як ознака домашнього насильства характеризується двома критеріями: кількісним, тобто багатозначністю періодично здійснюваних дій та якісним, тобто взаємозв'язком, внутрішньою єдністю, що утворюють певну лінію поведінки винного щодо конкретного потерпілого чи потерпілих. Лише за наявності як кількісного так і якісного критерію можна стверджувати, що насильство має систематичний характер [1]. Зазначений аспект також став предметом дослідження вітчизняних науковців (П.С. Біленко [2], З.А. Загіней-Заболотенко [3], Т.П. Мінка [4]). В наступних публікаціях ми уточнили та конкретизували зміст кількісного критерію систематичності як ознаки домашнього насильства, вказавши, що ст. 126-1 КК України передбачає вчинення особою три і більше рази діяння (в цю сукупність входить і попереднє притягнення до адміністративної відповідальності). При цьому, якщо особа за всі діяння вже була притягнута до адміністра-

тивної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або повідомлення про місце свого тимчасового перебування», то повторне її притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 126-1 КК України, як вчинення систематичних дій, на нашу думку, буде порушенням принципу «non bis in idem» [5]. Водночас багато питань пов'язаних з кваліфікацією домашнього насильства залишаються без однозначної відповіді. Одним із них є питання як слід кваліфікувати дії особи, яка під час вчинення домашнього насильства нанесла потерпілій особі легкі тілесні ушкодження, як сукупність злочинів чи лише за ст. 126-1 КК України. Відповідь на дане питання і є **метою даного дослідження.**

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 173-2 «Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або повідомлення про місце свого тимчасового перебування» Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психіч-

ному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання термінового заборонного припису особою, стосовно якої він винесений, або неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про місце свого тимчасового перебування в разі його винесення тягне за собою адміністративну відповідальність. Тобто в розумінні ст. 172-3 КУпАП притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення фізичного насильства може відбуватися у разі, коли особа своїми діями не завдала тілесних ушкоджень потерпілій. До таких дій можуть бути віднесені: удари по обличчю (ляпаси), штовхання, брутальне хватання, відкидання потерпілої особи вбік або додолу, кидання в потерпілу особу предметів, смикання за волосся або його виривання, викручування рук, перешкоджання вільному пересуванню, примус вживати алкогольні напої або наркотичні речовини тощо [4]. Таким чином, завдання тілесних ушкоджень при домашньому насильстві будь-якого ступеня тяжкості тягне за собою притягнення особи не до адміністративної, а до кримінальної відповідальності.

О. О. Книженко проаналізувавши матеріали судової практики зазначає, що побої не одержали додаткової кваліфікації за ст. 126 КК України, не було кваліфіковано за сукупністю злочинів й заподіяння легких тілесних ушкоджень [6, с. 50]. І дійсно, в Єдиному державному реєстрі судових рішень (далі - ЄДРСР) є ряд судових рішень в яких передбачено вищезазначений підхід. Так, у вирокі Воловецького районного суду Закарпатської області від 31 жовтня 2019 р. зазначено, що вказаними насильницькими діями ОСОБА_1 заподіяв своїй дружині ОСОБА_2 систематичні фізичні та психологічні страждання, що виразилися в спричиненні легких тілесних ушкоджень, словесних образах, погрозах, приниженні, які викликали у потерпілої ОСОБА_2 побоювання за свою безпеку, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе та завдали шкоди її фізичному та психічному здоров'ю. Суд ухвалив - ОСОБА_1 визнати винуватим у вчиненні злочину передбаченого ст.126-1 КК України [7]. Наступний приклад Вирок Веселинівського районного суду Миколаївської області від 16 квітня 2019 р. відповідно до якого визнано вчиненням, що ОСОБА_1 під час сварки, яка виникла безпосередньо перед нанесенням тілесних ушкоджень, діючи умисно та систематично, наніс ОСОБА_2 не менше двох ударів в голову та одного удару в грудну клітину, в результаті чого ОСОБА_2 отримала легкі тілесні ушкодження. В результаті суд ухвалив - ОСОБА_1 вчинила кримінальне правопорушення, передбачене ст. 126-1 КК України - тобто умисне систематичне вчинення фізичного та психологічного насильства щодо подружжя, з якою винний перебуває у сімейних відносинах, що призводить до фізичних та психологічних страждань [8].

Тобто можна було б зробити висновок, що жодних проблем немає, і якщо домашнє насильство полягає, серед іншого, в заподіянні легких тілесних ушкоджень спеціальному потерпілому, за наявності такої ознаки, як систематичність, такі дії потрібно кваліфікувати тільки за ст. 126-1 КК України.

Однак, комплексний аналіз судової практики показує, що ситуація абсолютно неоднозначна, адже досить часто суди застосовують абсолютно потиженний підхід. Ми проаналізували вирокі судів різних областей України, які оприлюднені в ЄДРСР і встановили, що досить часто суди кваліфікують нанесення легких тілесних ушкоджень при домашньому насильстві як сукупність злочинів, за ст. 126-1 КК України та ч.1 ст. 125 або ч. 2 ст. 125 КК України. Наведемо приклади таких рішень.

Так, у Вирокі Кобеляцького районного суду Полтавської області від 21 червня 2019 р. зазначено, що 11.02.2019, 19.02.2019 ОСОБА_3 вчинив відносно своєї співмешканки ОСОБА_1 дії психологічного насильства.

Крім цього, 20.02.2019 близько 18 години ОСОБА_3 вчинив відносно своєї співмешканки ОСОБА_1 дії фізичного та психологічного насильства, що проявилися у словесних образах потерпілої нецензурними словами та нанесенні декількох ударів кулаками та ногами по голові та тілу потерпілої. Крім того, 07.03.2019 ОСОБА_3 вчинив відносно своєї співмешканки ОСОБА_1 дії психологічного насильства. Таким чином ОСОБА_3 вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ст.126-1 КК України. Далі у судовому рішенні зазначено, що 20.02.2019 близько 21 години ОСОБА_3 під час сварки з своєю співмешканкою ОСОБА_1, що виникла на ґрунті раптово виниклих неприязних відносин, діючи умисно, наніс декілька ударів руками та ногами потерпілій ОСОБА_1, спричинивши останній легкі тілесні ушкодження, що спричинили короткочасний розлад здоров'я. Після цього поклав ОСОБА_1 на поверхню плити пічного опалення, спричинивши їй тілесні ушкодження, що відносяться до легких тілесних ушкоджень, що спричинили короткочасний розлад здоров'я. Таким чином ОСОБА_3 вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ч. 2 ст.125 КК України. За вказаними епізодами, суд ухвалив: ОСОБА_3 визнати винуватим у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 2 ст. 125, ст. 126-1 КК України [9].

Ще один прикладом є Вирок Заставнівського районного суду Чернівецької області від 11 березня 2020 р. в якому зазначено, що обвинувачена ОСОБА_2 умисно систематично вчинила психологічне насильство щодо потерпілої матері ОСОБА_1, з якою вона спільно проживає та перебуває в сімейних відносинах, що призвело до психологічних страждань, емоційної залежності та погіршення якості життя останньої, скоївши кримінальне правопорушення передбачене ст.126-1 КК України. Крім цього, судом встановлено, що 15.10.2019 ОСОБА_2 перебуваючи вдома розпочала словесний конфлікт із своєю матір'ю потерпілою ОСОБА_1, під час якого, діючи умисно, протиправно, усвідомлюючи кримінально каране значення своїх дій, застосувала до останньої фізичне насильство, яке виразилось у нанесенні одного удару склянкою пляшкою по голові. Внаслідок дій обвинуваченої ОСОБА_2, потерпілій ОСОБА_1, завдано тілесні ушкодження, що відносяться до легких тілесних ушкоджень, які призвели до короткочасного розладу здоров'я. Вказані дії суд кваліфікував за ст.126-1 КК України, як домашнє насильство, та за ст.125 ч.2 КК України, як умисне легке тілесне ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я [10].

Наступний приклад, вирок Любашівського районного суду Одеської області від 29 січня 2020 р. відповідно до якого, обвинувачений ОСОБА_1 умисно систематично вчинював психологічне насильство відносно ОСОБА_2, з якою він перебуває у сімейних відносинах, що призвело до психологічних страждань та погіршило якість її життя. Крім цього, 30.09.2019 року обвинувачений ОСОБА_1 під час сварки із ОСОБА_3, на ґрунті раптово виниклих особистих неприязних відносин, діючи умисно, з метою заподіяння тілесних ушкоджень, усвідомлюючи суспільно-небезпечний характер своїх дій, умисно наніс останній удар долонями обох рук в область грудної клітини, внаслідок чого ОСОБА_3 впала на землю та отримала тілесне ушкодження, яке відноситься до категорії легких тілесних ушкоджень. Суд вирішив, що ОСОБА_1 своїми діями вчинив домашнє насильство, за яке передбачена відповідальність ст. 126-1 КК України, а також спричинив легкі тілесні ушкодження, за що передбачена відповідальність ч. 1 ст. 125 КК України [11].

Таким чином, відсутність системного тлумачення ст. 126-1 КК України призводить на практиці до того, що суду абсолютно по-різному вирішують питання кваліфікації дій особи, яка при вчиненні домашнього насильства спричиняє потерпілій особі легкі тілесні ушкодження.

Вважаємо, що виправити таку ситуацію може встановлення, які дії винного охоплюються поняттям «фізичне насильство» в контексті ст. 126-1 КК України, а які потребують додаткової кваліфікації за відповідними статтями КК України.

У п. 17 ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» фізичне насильство визначено як форму домашнього насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру. За перелічені діяння КК України вже передбачена кримінальна відповідальність (ст. 115, ст. 121, ст. 122, ст. 125 КК України і т.д.). Водночас, п. 6-1 ч. 1 ст. 67 КК України передбачає «вчинення злочину щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах». Усе це дає змогу кваліфікувати випадки домашнього фізичного насильства за відповідними статтями КК України з указівкою на вчинення таких злочинів за обтяжуючих обставин, передбачених у п. 1 (який цілком буде відображати таку ознаку, як системність) і п. 6-1 ч. 1 ст. 67 КК України [12, с. 46]. Отже, наявна конкуренція кримінально-правових норм [13, с. 114], яку слід вирішувати.

Слід наголосити, що серед науковців немає одностайної позиції щодо аналізованого аспекту. Так, О.О. Дудоров та М.І. Хавронюк вказують, що заподіяння удару, побоїв, мордування, тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, незаконне позбавлення волі, заподіяння смерті, жорстоке поводження, інші подібні діяння насильницького характеру, якщо їх вчинено систематично, також є фізичним насильством в розумінні ст. 126-1, але вони, зокрема і тоді, коли їх вчинено не систематично, потребують додаткової кваліфікації за статтями 121, 122, 125, 126, 135, 136, 146, 115, 120 або іншими КК – залежно від наслідків, які настали, чи інших обставин [14, с. 71].

Водночас, в науковій літературі виправдано наголошується, що такий підхід суперечить принципу недопустимості подвійного ставлення у вину [3, с. 46], порушує конституційний принцип, що забороняє подвійне інкримінування [6, с. 49].

Позиція Верховного суду України з даного питання полягає в тому, що у випадках конкуренції між загальною та спеціальною нормами суди застосовують загальне правило: якщо злочин одночасно передбачений загальною і спеціальною нормами, то сукупність злочинів відсутня, і застосованню підлягає спеціальна норма, яка найбільшою мірою відображає специфіку та особливості такого злочинного діяння [15]. Згідно постанови Пленуму Верховного суду України «Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки» від 4 червня 2010 р. № 7 «якщо у складі злочину передбачене діяння, яке у поєднанні з іншими обставинами завжди утворює склад іншого злочину (наприклад, зміст діяння полягає у застосуванні фізичного насильства під час вчинення певного злочину), то питання про його кримінально-правову оцінку необхідно вирішувати з урахуванням того, наскільки охоплюється складом цього злочину таке діяння, а також з урахуванням змісту санкцій відповідних статей (частин статей) Особливої частини КК». Тобто мова йде про врахування двох критеріїв: відображення специфіки та особливостей злочинного діяння та зміст санкцій. В науковій літературі такий підхід також має прихильників. Так, З.А. Загіней-Заболотенко підтримує висловлену в науковій літературі позицію,

що у випадку, коли санкція статті (частини статті) Особливої частини КК України, що передбачає простий одиничний злочин (норма-частина), який входить до складу складеного, перевищує санкцію статті (частини статті) Особливої частини КК України, що передбачає складений злочин, діяння особи слід кваліфікувати за сукупністю злочинів [16]. Інакше дії винуватої особи слід кваліфікувати лише за нормою про ціле – ст. 126-1 КК України. У разі застосування домашнього насильства у формі ударів, побоїв, легких тілесних ушкоджень дії винуватого потрібно кваліфікувати за ст. 126-1 КК України, проте якщо винуватим спричинено, наприклад, середньої тяжкості чи тяжкі тілесні ушкодження, його дії слід кваліфікувати, окрім ст. 126-1, ще й за ст.ст. 121, 122 КК України [3, с. 46]. Такої ж думки притримується і О.О. Книженко зазначаючи, якщо фізичне насильство (з психологічним чи економічним насильством ситуація аналогічна) є складовою ознакою об'єктивної сторони «домашнього насильства», то такі дії додаткової кваліфікації за сукупністю злочинів не потребують. Висновок про те, що вказані форми насильства є складовою частиною об'єктивної сторони складу злочину «домашнє насильство» можна зробити шляхом аналізу санкцій відповідних статей, де йдеться про конкретні форми прояву насильства. Якщо діяння є більш суспільно небезпечним, ніж те, за яке встановлена відповідальність у ст. 126-1 КК України, потрібно проводити кваліфікацію за сукупністю злочинів. У протилежному випадку – достатньо за ст. 126-1 КК України [6, с. 50].

З даного аспекту К.М. Плутицька вказує, що якщо домашнє насильство полягає в заподіянні легких тілесних ушкоджень (ст. 125 КК України) або завданні побоїв подружжю чи колишньому подружжю або іншій особі, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах, за наявності такої ознаки, як систематичність, такі дії потрібно кваліфікувати за ст. 126-1 КК України, адже в цьому випадку за ст. 126-1 КК України є спеціальною нормою. Натомість побої, що мають характер мордування, а так само скоєння систематичного катування становлять більшу суспільну небезпечність, тому такі дії доцільно кваліфікувати за ч. 2 ст. 126 КК України або, відповідно, за ч. 2 ст. 127 (за ознакою повторності) [13, с. 115]. І. А. Тітко та О.В. Харитонова роблять висновок, що якщо домашнє насильство полягає в діянні, яке співпадає з ознаками іншого злочину, але потерпілий - спеціальний (ст. 3 ЗУ «Про запобігання та протидію домашньому насильству»), насильство має систематичний характер і максимум санкції за цей інший злочин нижче чи рівний санкції, передбаченій ст. 126-1 КК України - кваліфікація відбувається за ст. 126-1 КК України [17].

Ми підтримуємо вищезазначений підхід, як такий, що відповідає природі домашнього насильства та принципам кримінального права. Водночас наголошуємо, що принципове значення при кваліфікації дій особи лише за ст. 126-1 КК України, у випадку нанесення потерпілій особі легких тілесних ушкоджень заключається у врахуванні якісного критерію систематичності, основними ознаками якого є: єдності умислу винуватого, а в низці випадків – спрямованості винуватого на реалізацію однієї мети; заподіяння шкоди одному і тому ж об'єкту кримінально-правової охорони або одному потерпілому; тотожність діянь; всі діяння вчиняються одним суб'єктом; діяння можуть бути як закінченими злочинами, так і діяннями, які не є злочинними; не повинно бути значного розриву у часі [18, с. 112].

Таким чином, в кожному конкретному випадку суд повинен зробити висновок чи відповідає таке діяння зазначеним характеристикам. У проаналізованих вище судових рішеннях, в яких дії особи кваліфіковано за сукупністю злочинів ст. 126-1 КК України та ст. 125 КК України, такі характеристики були наявні.

Висновки. Підсумовуючи зазначимо, що у випадку вчинення особою систематичного насильства, яке поля-

гає, серед іншого, у вчиненні фізичного насильства, що має ознаки злочину передбаченого КК України, що карається менш суворо, ніж санкцією ст. 126-1 КК України, вчинене слід кваліфікувати лише за ст. 126-1 КК України; якщо більш суворо - вчинене потребує додаткової кваліфікації за сукупністю злочинів. Водночас таке фізичне насильство повинно відповідати якісному критерію систематичності як ознаки домашнього насильства, який передбачає єдність умислу винуватого, а в низці випадків – спрямо-

ваності винуватого на реалізацію однієї мети; заподіяння шкоди одному потерпілому; всі діяння вчиняються одним суб'єктом; не повинно бути значного розриву у часі. Зазначений підхід доцільно застосовувати не лише при конкуренції ст. 126-1 КК України із злочинами пов'язаними із застосуванням фізичного насильства, але й іншими, враховуючи при цьому їх особливості. Наступні публікації будуть присвячені дослідженню якісного критерію систематичності як ознаки домашнього насильства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Степаненко О. В. Систематичність як ознака домашнього насильства. *Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.). Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 204-206.
2. Біленко П. Деякі аспекти кримінологічного аналізу домашнього насильства. *Новели законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству*: матеріали міжнародного круглого столу (27 вересня 2019 року). Київ: Національна академія прокуратури України, 2019. С. 30-33.
3. Загиней-Заболотенко З. Застосування кримінального законодавства України за домашнє насильство: огляд судової практики. *Вісник прокуратури*. 2019. № 10. С. 42-52.
4. Мінка Т.П. Характеристика заходів адміністративного та кримінально-процесуального примусу протидії домашньому насильству за новим законодавством. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2019. № 2 С. 97-103.
5. Степаненко О., Агалова К. Кількісний критерій систематичності як ознака домашнього насильства. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. №4. С. 323-327.
6. Книженко О. Домашнє насильство: проблеми кваліфікації. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2019. № 2. С. 45-52.
7. Вирок Воловецького районного суду Закарпатської області від 31 жовтня 2019 року у справі № 300/594/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/85376918> (дата звернення: 23.05.2020).
8. Вирок Веселинівського районного суду Миколаївської області від 16 квітня 2019 року у справі № 472/280/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/81316494> (дата звернення: 23.05.2020).
9. Вирок Кобеляцького районного суду Полтавської області від 21 червня 2019 року у справі 532/1246/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/82692602> (дата звернення: 23.05.2020).
10. Вирок Заставнівського районного суду Чернівецької області від 11 березня 2020 року у справі № 716/1366/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88132760> (дата звернення: 23.05.2020).
11. Вирок Любашівського районного суду Одеської області від 29 січня 2020 року у справі № 507/1782/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/87226805> (дата звернення: 23.05.2020).
12. Плутицька К.М. Про доцільність доповнення Кримінального кодексу України ст. 126-1 «Домашнє насильство». Запорізькі правові читання: матеріали Щорічної міжнародної науково-практичної конференції (18 травня 2018 р.). Запоріжжя: ЗНУ, 2018. С. 45-47.
13. Плутицька К.М. Проблеми кваліфікації фізичного домашнього насильства. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2018. № 3. С. 112-117.
14. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Відповідальність за домашнє насильство і насильство за ознакою статі (науково-практичний коментар новел Кримінального кодексу України) / за ред. М.І. Хавронюка. Київ: Ваіте, 2019. 288 с.
15. Узагальнення судової практики з питань кваліфікації повторності та сукупності злочинів (статті 32, 33, 35 Кримінального кодексу України) від 01.12.2008 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0007700-08> (дата звернення: 23.05.2020).
16. Иногамова-Хегай Л.В. Концептуальные основы конкуренции уголовно-правовых норм. М.: Инфра-М, 2015. 288 с.
17. Злочин, пов'язаний з домашнім насильством: правові проблеми та практичні рекомендації. Юрліга. URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/analitics/192450_zlochyn-povyazaniy-z-domashnm-nasilstvom-pravov-problemi-ta-praktichn-rekomendats (дата звернення: 23.05.2020).
18. Сабитов Р.А., Симиненко А.Н. Систематичность в уголовном праве. Уголовно-правовые и криминологические меры предупреждения преступлений: межвуз. сб. научн. трудов. Омская ВШМ, 1986. С. 109-120.